

I Popina Bordușani

— un sat de acum 7000 de ani —

Cunoașterea istoriei unei națiuni pare să fie la fel de necesară omenirii, la fel cum fiecare dintre noi simte nevoia să-și cunoască propriul trecut, propriile rădăcini.

Istoria, așa cum o găsim definită în DEX, ca „știința care studiază dezvoltarea complexă a societății, a unui popor etc.”, asigură cunoașterea și păstrarea în memoria colectivă a evoluției unei națiuni, însă este strict legată de informațiile scrise. Izvoarele istorice stau sub constrângerea timpurilor în care cel puțin părți ale umanității erau capabile să lase moștenire urmașilor mărturii scrise, indiferent că era vorba de simple însemnări administrative ori de faptele marilor conducători, dornici de a dainui în timp prin consemnarea evenimentelor. În acest fel, ne sunt cunoscute astăzi numeroase aspecte legate de civilizațiile demult dispărute: știm cum erau organizați vechii egipteni, ne sunt familiare numele faraonilor, iar informațiile despre viața grecilor și a romanilor sunt predate în scoli de la cele mai fragede vârste.

Istoricii nu ne permit să uităm lucrurile trecute! Dar ce facem cu lungile perioade din istoria omenirii despre care nu avem nici o sursă scrisă? Sunt ele sortite definitiv uitării? Nicidecum! Astăzi, arheologia ne pune la dispoziție numeroase metode prin care chiar cele mai îndepărtate momente din evoluția omului și a omenirii sunt scoase la lumină. Un astfel de loc, unde specialiștii reușesc să scoată, la propriu, din pământ adevărate fragmente de istorie, ce păreau demult pierdute, este Popina Bordușani.

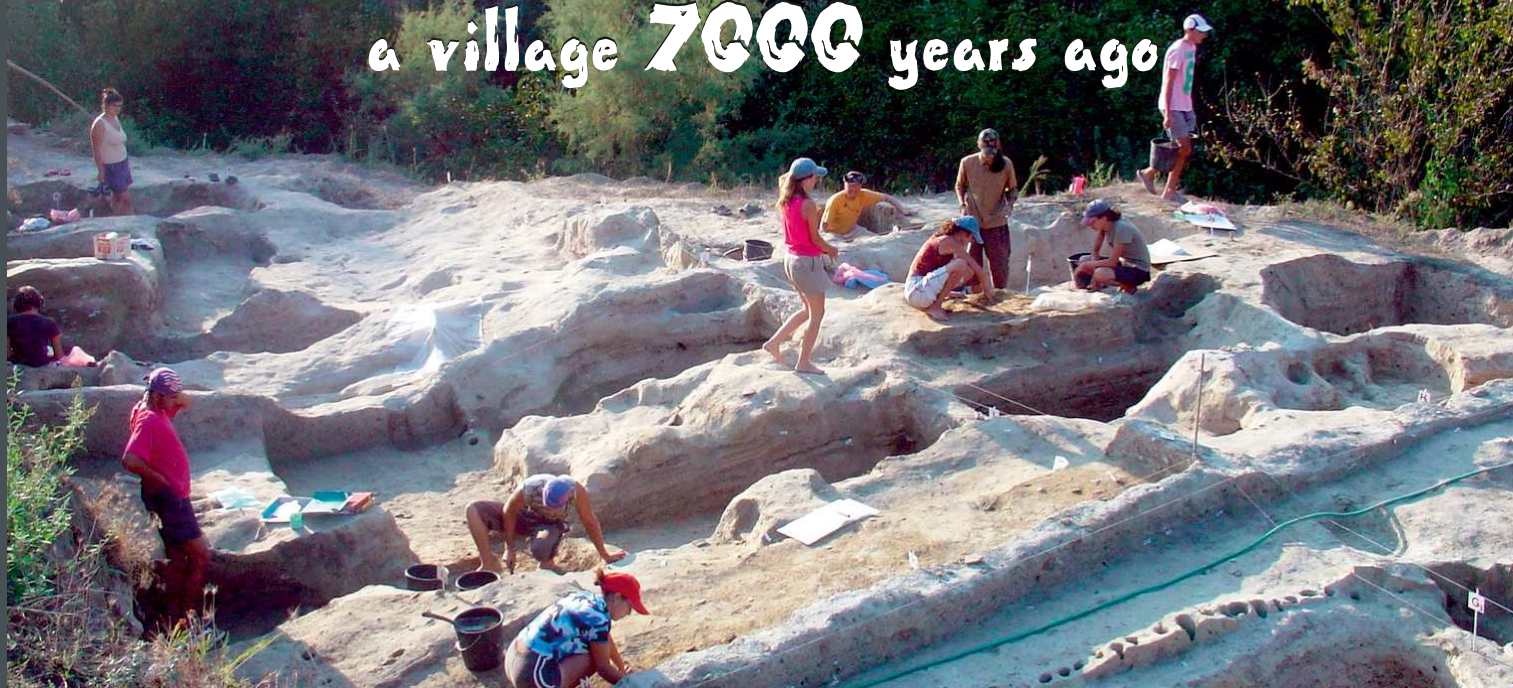
Situată în Balta Ialomiței, la cca. 2,5 km nord-est de localitatea Bordușani, atât Popina Bordușani, cât și comuna Bordușani au avut șansa de a se fi dezvoltat într-un ținut din estul județului Ialomița pe care Dunărea, prin cele două brațe ale sale – Dunărea Veche (37 km.) și Brațul Borcea (44 km.) parcă îl îmbrățișează ocrotitor, dăruind o zonă de valoroasă biodiversitate, propice dezvoltării așezărilor omenești. De altfel, nu trebuie să uităm că Dunărea este, prin cei 2857 km și un bazin hidrografic de 817.000 km², nu numai al doilea fluviu ca lungime din Europa (după Volga), dar și un adevărat leagăn de cultură și un liant simbolic între secvențe ale civilizației europene pentru cele 10 țări (Austria, Bulgaria, Croația, Germania, Ungaria, Republica Moldova, Slovacia, România, Ucraina, Serbia) pe care le străbate. Pentru România, marea însemnătate a Dunării rezultă din faptul că 1.075 km. (38% din lungimea cursului) trec pe teritoriul țării, iar din aceștia 37 km. reprezintă granița de est a județului Ialomița.

Popina Bordușani poate fi inclusă fără putință de tăgadă între acele locuri în care Dunărea a stimulat evoluții fascinante, de la peisagistica riverană, cu importante caracteristici de unicatitate, până la mărturiile arheologice ale uneia dintre cele mai vechi așezări preistorice din județul Ialomița, documentată la 7000 de ani.

Popina Bordușani

a village 7000 years ago

🇬🇧 Knowing a nation's history seems to be necessary to humanity, in the same way in which each one of us feels the need to know his own past, his own roots.

History, as we find it defined in the dictionary, as „the science that studies the complex development of the society, of a nation etc.”, ensures the knowing and keeping in the collective memory the evolution of a nation, but these are strictly related with the written information. The historical sources are under the compulsion of the times in which at least parts of the humanity were capable to leave written testimonies to their descendants. It does not matter if they were simply administrative notes, or the deeds of the great rulers who wanted to last in time by recording the events. In this way, today we know numerous aspects of the long disappeared civilizations: we know how the ancient Egyptians organized, we familiarize with the names of the pharaohs, and the information regarding the Greeks and Romans life is teach in schools from the earliest ages.

The historians do not allow us to forget the past things! But what do we do with the long periods from the history of mankind about which we do not have any written source? Are they forever doomed to oblivion? By no means! In our days, archaeology puts at our disposition numerous methods with which the farthest away moments from the man and mankind's evolution are brought to light. Such a place, where specialists manage to bring literarily from the ground real history fragments, which seemed long lost, is Popina Bordușani.

Placed in Balta Ialomiței, at about 2,5 km North-East from the Bordușani settlement, both Popina Bordușani, and Bordușani commune had the chance to develop in a land East of Ialomița County. Danube, by its two branches, – Ancient Danube (37 km.) and Borcea Branch (44 km.) seem to embrace it protectively, offering a zone of valuable biodiversity, suitable for the development of human settlements. We must not forget that Danube is, with its 2857 km and a hydrographic basin of 817.000 km², not only the second great river in Europe, as length (after Volga), but also a true cradle of civilization. It is a symbolic binder among sequences of European civilization for the ten countries (Austria, Bulgaria, Croatia, Germania, Ungaria, Republica Moldova, Slovakia, România, Ucraina, Serbia) which crosses. For Romania, Danube's great significance resides in the fact that 1.075 km. (38% of the length of the course), cross the territory of our country, and among these 37 km. are the Eastern border of the Ialomița county.

Popina Bordușani may be included, without any doubt, among the places in which Danube stimulated fascinating evolutions, from the riparian landscape, with important unique characteristics, to the archaeological testimonies belonging to one of the most ancient Prehistoric settlements from Ialomița County, dated 7000 years ago.

Întreaga zonă se pare că a fost preferată de oamenii din trecutul îndepărtat, care au găsit cu ușurință mijloacele necesare traiului în comunitate din resursele oferite cu dărnicie de natura înconjurătoare: terenuri pentru practicarea agriculturii și creșterea animalelor, cu pășunat în regim semisălbatic, diversitate de specii pentru pescuit și vânătoare, varietatea vegetației de luncă și de stepă, care a permis exploatarea forestieră, condiții pentru dezvoltarea de meșteșuguri casnice, etc. Toate acestea au fost documentate arheologic pe întregul teritoriu al comunei Bordușani și din perioade istorice diferite: neolitică (cultura Boian), geto-dacică (sec.IV-III î.Hr.) și medievală timpurie (cultura Dridu). Astfel, în partea de est a localității, la Bacul Vechi s-a descoperit o așezare din vremea dacilor (sec. IV-III î. Hr.), suprapusă de altele, mai târzii, aparținând culturii Dridu și evului mediu (sec. XV-XVI). De asemenea, au fost semnalate și două vechi necropole, una aparținând culturii arheologice de tip Sântana de Mureș - în zona centrală a satului, în timp ce a doua necropolă antică a fost datată ca aparținând secolelor IV-III î. Hr.

Prima atestare documentară scrisă a satul Bordușani datează din anul 1467, dintr-un hrisov emis în timpul domniei lui Radu cel Frumos (1462 – 1473, 1474 – 1475).

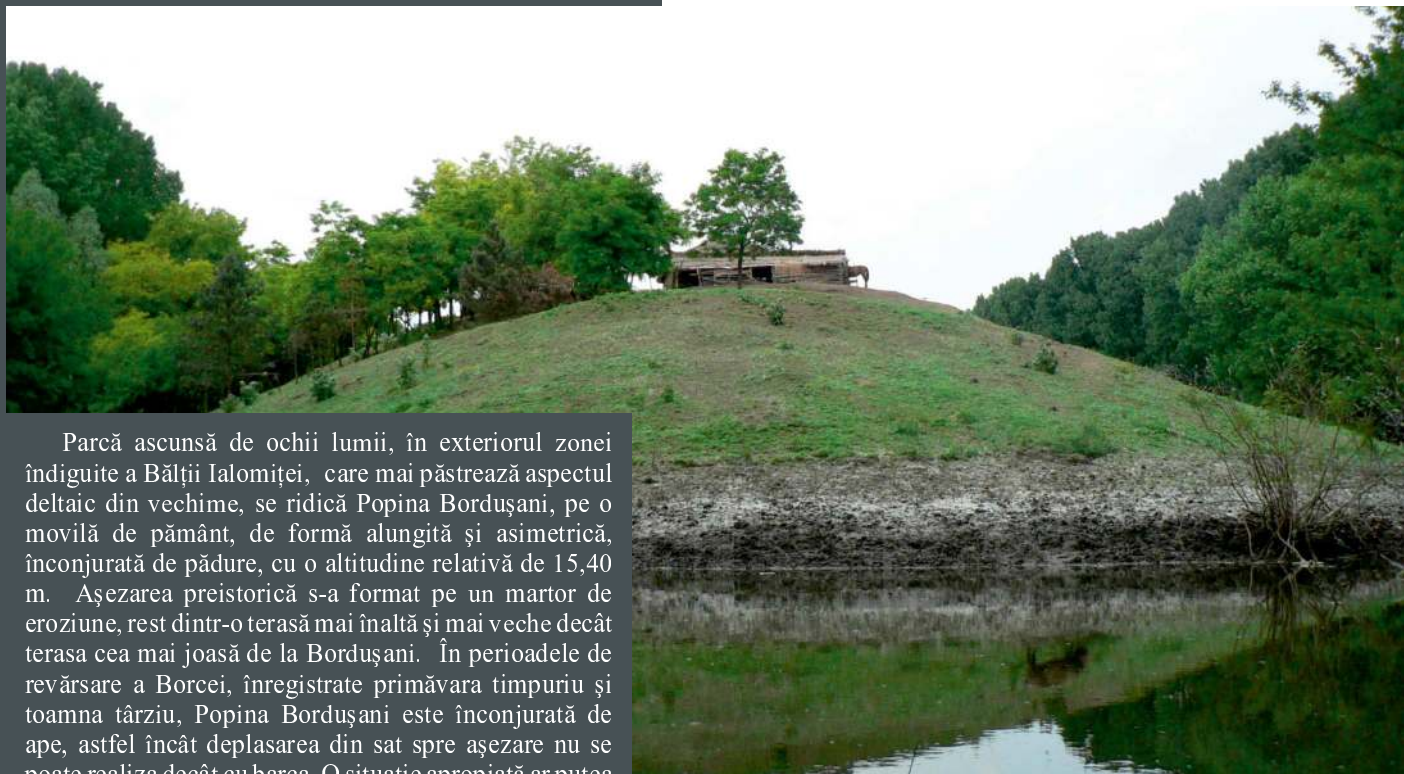

🇬🇧 The entire area seems to have been preferred by the people from the distant past, who easily found the necessary means to live in the community. The natural environment offered resources with generosity: fields to practice agriculture and to raise animals, with semi-wild regime grazing, the diversity of the species for fishing and hunting, the variety of the waterside and steppe vegetation, which allowed the forest exploitation, conditions for the development of handicraft wares etc. All these were documented archaeologically all over the territory of the Bordușani commune from different historical periods: Neolithic (Boian culture), Geto - Dacian (IV-III c. B.C.) and early Medieval (Dridu culture). On the Eastern side of the locality, at the Ancient Ferry, discovered a settlement dating from the Dacian times (IV-III c. B.C.), superposed by later ones, belonging to Dridu and Medieval Age culture (XV-XVI c.). In the same time, were signaled two ancient necropolises, one belonging to the archaeological culture Sântana de Mureș type – in the central zone of the village, whilst the second antique necropolis dated from IV-III B.C.

The first written documentary attestation of the Bordușani village dates from 1467, in a muniment issued during the reign of Radu the Beautiful (1462 – 1473, 1474 – 1475).

Parcă ascunsă de ochii lumii, în exteriorul zonei îndiguite a Bălții Ialomiței, care mai păstrează aspectul deltaic din vechime, se ridică Popina Bordușani, pe o movilă de pământ, de formă alungită și asimetrică, înconjurată de pădure, cu o altitudine relativă de 15,40 m. Așezarea preistorică s-a format pe un maror de eroziune, rest dintr-o terasă mai înaltă și mai veche decât terasa cea mai joasă de la Bordușani. În perioadele de revărsare a Borcei, înregistrate primăvara timpuriu și toamna târziu, Popina Bordușani este înconjurată de ape, astfel încât deplasarea din sat spre așezare nu se poate realiza decât cu barca. O situație apropiată ar putea fi presupusă și pentru perioada de evoluție a așezării, deși suntem convinși că din armonia mediului de atunci lipsesc verigi importante.

Termenul științific atribuit Popinei de către arheologi este acela de „tell”, ce semnifică o movilă formată în timp, în urma depunerii succesive a resturilor rezultate din locuirea unor comunități umane. Popina Bordușani este formată din doua tell-uri: tell-ul mare, de formă ovală cu dimensiunea de 180x70 m. și înălțimea de 15,40 m. și tell-ul mic, cu o înălțime de 8 m. și o suprafață de 30x20 m. Acest spațiu a fost amenințat din totdeauna de pericolul inundațiilor. Poate de aceea, oamenii locurilor au reușit încă din neolitic să utilizeze cât mai eficient cu putință relieful natural, construindu-și așezarea pe punctul cel mai ferit de ape, pe un rest dintr-o fostă terasă a Dunării, unde au locuit, cu unele întreruperi, până aproape de sec. I a.Chr. De altfel, concentrarea locuirii eneolitice a fost documentată arheologic în partea nordică a popinei, în timp ce partea sudică reprezintă zona depunerilor de deșeuri menajere.

Pentru prima dată, urmele viețuirii umane de la Popina Bordușani au fost consemnate în anul 1897, în *Dicționarul geografic al județului Ialomița*, scris la Târgoviște de Ion Provianu, din care aflăm ca: „Movila este înaltă de 20 de metri și se găsesc într-însa și risipite împrejurul ei bucăți groase de vase, nearse în foc”.

Urmele de locuire păstrate în solul sitului arheologic de la Popina Bordușani sunt foarte numeroase, grosimea depozitului arheologic ajungând până la 10 m. Captând atenția arheologilor, Popina Bordușani a început să fie cercetată din anul 1986, când o echipă, formată din arheologi ai Muzeului Național de Istorie a României și ai Muzeului Județean Ialomița, a început efectuarea unei cercetări arheologice complexe, pluridisciplinare și moderne, care, în lumina vestigiilor descoperite, a putut să aducă elemente relevante pentru cunoașterea evoluției locuirilor pre și protoistorice de aici, a trăsăturilor ce le caracterizează și a relațiilor specifice cu mediul înconjurător.

The inhabiting traces kept in the sole of the archaeological site from Popina Bordușani are numerous, the thickness of the archaeological deposit reaching up to 10 m. Attracting the archaeologists attention, Popina Bordușani is researched since 1986. A team, formed by archaeologists from the Romanian National Museum of History and from the Ialomița County Museum, begun a vast complex, multi-disciplinary and modern research. In the light of the discovered vestiges, the research brought relevant elements for knowing the evolution of the pre – and proto-historic inhabitances from here, of the features that characterizes them and of the specific relation with the environment.

🇬🇧 Seemingly hidden from the world's eyes, outside the embarked area of Ialomița Marsh, which still keep the deltaic aspect from ancient times, rises Popina Bordușani, on a land elevation, with prolonged and asymmetrical form, with an average altitude of 15,40 m. The Prehistoric settlement formed on an erosion witness, a rest from a higher and older terrace than the lower terrace from Bordușani. In the overflowing periods of Borcea, registered early spring and late autumn, Popina Bordușani is surrounded with waters, so that the shifting from the village to the settlement can only be made by boat. A similar situation can also be assumed for the evolution period of the settlement, although we are convinced that from the harmony of that time settlement are missing important links.

The scientific term assigned by archaeologists to Popina is „tell”, which signifies an elevation formed in time, after the successive sedimentation of the rests resulted from the inhabitation of human communities. Popina Bordușani is formed by two tells: the big tell, with ellipsoidal form, 180x70 m. dimension and 15,40 m. high and the small tell, 8 m. high and 30x20 m. surface. Always this space was threatened by the danger of the floods. This is the raison why the inhabitants managed to use the natural relief, since Neolithic era, as efficiently as possible. They build the settlement in the highest possible place, guarded from waters, on a rest of a former Danube terrace, where they lived continuously until I B.C. The concentration of the Eneolithic inhabiting was documented archaeologically in the Northern part of Popina, whilst the Southern part represents the zone for depositing the domestic waste.

For the first time, the traces of the human inhabiting at Popina consigned in the year 1897, in *Dicționarul geografic al județului Ialomița*, written at Târgoviște by Ion Provișanu. We find out that: „The elevation is 20 meters high and in it and scattered around it we find thick pieces of vessel unburned in the fire”.

Din punct de vedere stratigrafic, locuirea Popinei a început în timpul culturii Boian (cca 5600 a. Chr.). Un sondaj practicat de C. Haită și M. Tomescu (1998) în partea de nord-est a tell-ului a pus în evidență resturile unei locuințe neincendiate din care s-au recuperat câteva fragmente ceramice Boian.

Cercetările arheologice aflate în curs de desfășurare în zona de nord a tell-ului, pe o suprafață de aproximativ 1000 mp, certifică o îndelungată locuire în perioada culturii Gumelnița (4600-4200 a. Chr.), una dintre cele mai sofisticate civilizații ale Europei preistorice.

Depunerile arheologice aparținând acestei culturi ating o grosime de 7m. În ceea ce privește locuirea eneolitică (din cuvintele latinești eneos = aramă și lithos = piatră), putem menționa faptul că au fost determinate cinci niveluri de locuire, individualizate stratigrafic prin resturi de locuințe neincendiate și complexe. S-a conturat astfel arhitectura specifică pentru amenajarea spațiului locuit, tipul dominant de locuință întâlnit în cele cinci niveluri reprezentându-l locuința de suprafață, cu una sau mai multe încăperi. În același timp, dobândind anumite cunoștințe de metalurgie, oamenii satului gumelnițean de la Popina Bordușani învățaseră să prelucraze cuprul și aurul.

După încetarea locuirii gumelnițene, pe suprafața cercetată au fost descoperite fragmente ceramice aparținând culturii Cernavodă II și Hallstattul-ului B.

La partea superioară a tell-ului s-au cercetat două niveluri de locuire getice datate în sec. II î.Hr. - I d.Hr. și care se încadrează specificului culturii Cernavodă. În ambele niveluri s-au descoperit 11 locuințe incendiate și numeroase gropi. Locuințele, construite în tehnica paiantei, erau dispuse în șiruri bine ordonate, sugerând o preocupare în organizarea internă a așezării. Deși a trăit câteva mii de ani mai târziu, comunitatea getică de la Popină are multe elemente comune cu specificitatea satului gumelnițean, dar și caracteristici proprii geților din spațiul nord-dunărean. Numeroasele amfore, vasele modelate la roată, cupele deliene, ceramica pictată sau alte obiecte de bronz demonstrează intense legături comerciale ale populației de la Popina Bordușani.

Începând cu anul 1993, pe șantierul arheologic de la Popina Bordușani a demarat o nouă strategie de cercetare, extrem de minuțioasă, rezultat al unei fructuoase colaborări româno-franceze. Astfel, fiecare indiciu găsit în stratigrafia tell-ului a fost atent cercetat de echipe pluridisciplinare de specialiști, pentru a surprinde cele mai mărunte detalii. Un strat fin de pământ, gros de un cm, uneori chiar mai subțire, împreună cu resturile găsite în acesta, îl fac pe arheolog să înțeleagă încă ceva din viața acelor oameni. Un strat negru de pământ arată ca ceva a fost ars pe loc, unul verde-galbui, de dimensiuni mai mari, marchează pereții prăbușiți ai unei case, cenușa, amestecată cu scoici și oase, depusă în straturi succesive ne arată spațiul în care se depozitau gunoaiile menajere. Exemplele pot continua, iar ele devin mult mai elocvente pentru sedimentologi, ale căror cunoștințe permit descifrarea tainelor acestui pământ încărcat de istorie.

Oasele, fie ele de om, mamifer, ori pește sunt studiate de antropologi, arheozoologi și, respectiv, ihtiologi. În spatele acestor termeni poate pretentioși pentru omul de rând, dar extrem de importanți în lumea științifică, găsim o echipă de cercetători ce ne pot oferi multe detalii cu privire felul în care arăta omul preistoric, ce greutate și înălțime medie aveau bărbații ori femeile, ce boli erau mai răspândite în epocă și cum le vindecau, ce ritualuri de înmormântare aveau. Tot ei ne prezintă imaginea de ansamblu a faunei locale. Știm acum că în padurea din jurul popinei, acum 7000 de ani, existau cerbi, câpriori, mistreți, iepuri, care erau adesea vânați și consumați de comunitățile neo-eneolitice. Un rol important în asigurarea dietei zilnice îl avea, ca și azi în această zonă, pescuitul. Speciile de pești sunt aceleași ca și în vechime, însă ihtiologii ne spun că dimensiunile au variat destul de mult. Găsite în straturile de pământ de pe tell, vertebrele de somn de 6-7 cm diametru, îi fac pe specialiști să afirme și să confirme existența unor specimele de până la 200 de kg!!

🇷🇺 The archaeological researches executed now in the north part of the tell, on a surface of approx. 1000 mp, attest a long inhabitation during the Gumelnița culture (4600-4200 B.C.), one of the most sophisticated civilizations of the prehistoric Europe.

The archaeological sediments of this culture are 7m thick. Regarding the eneolithic inhabitation (from the Latin words *eneos* = copper and *lithos* = stone), we can mention the fact that here we determined five inhabiting levels, stratigraphically individualized by unburned and complex dwellings rests. Thus appeared the specific architecture for disposing the inhabited space, the dominant type of dwelling met in the five levels being the surface dwelling, with one or several rooms. In the same time, gathering knowledge about metallurgy, the inhabitants from the Gumelnița village from Popina Bordușani learned to process copper and gold.

After ceasing the Gumelnița inhabitation, on the researched area the archaeologists discovered ceramics fragments belonging to Cernavoda II and Hallstatt B culture.

At the superior part of the tell the archaeologists researched two Getic inhabiting levels dating II B.C. - I A.D. that frame the specific of the Cernavoda culture. In both levels discovered 11 burned dwellings and numerous excavations. The dwellings, build in half-timbered work, were disposed in ordered rows, suggesting a preoccupation for the internal organization of the settlement. Although it lived several thousand years later, the Getic community from Popina has many elements in common with the specificity of the Gumelnițean village, but also characteristics of the Gets from the space North of Danube. Numerous amphora, vessels worked at wheel, Delian cups, painted pottery or other bronze objects demonstrate intense commercial connections of the population from Popina Bordușani.

Starting with 1993, on the archaeological site from Popina Bordușani begun a new, extremely thorough, research strategy, as a result of a lucrative Romanian-French collaboration. Each clue found in the tell stratigraphy was thoroughly reviewed by specialist from multi-disciplinary teams, to find the smallest details. A fine layer of dirt, 1 cm thick, sometimes even thinner, along with the debris found in it, help the archaeologist to understand one more thing about those people's lives. A black layer of dirt show that something burned in that spot, a green-yellowish one, of big dimensions, indicate the collapsed walls of a house, the ash, mixed with shells and bones, deposited in successive layers, indicate the space where the domestic garbage deposited. The examples can go on, and they can become more and more eloquent for sedimentologists, whose knowledge allow to decipher the mysteries of this land filled with history.

The bones, either of humans, mammals or fishes, are studied by anthropologists, archaeozoologists and ichthyologists. These terms may seem fancy for the untrained man, but they are extremely important in the scientific world. Behind them we find a research team who can offer a lot of details regarding the way in which the prehistoric man looked like, what weight and height had men or women, what diseases played havoc in the époque and how they cured them, what burial rituals used. They also illustrate the ensemble image of the local fauna. We know now that 7000 years ago, in the forest around Popina were stags, deer, wild pigs, hares, which the neo – eneolithic communities often hunted and ate. Fishing had an important role in ensuring the daily diet in this area. The fish species are the same like in the old days, but ichthyologists say that their dimensions varied a lot. Discovered inside the earth levels of the tell, the sheat fish vertebrae of 6-7 cm diameter, determine some specialists to affirm and confirm the existence of specimens up to 200 kg!

From a stratigraphic point of view the inhabitation of Popina begun during the Boian culture (approx. 5600 B.C.). A sounding practiced by C. Haită and M. Tomescu (1998) in the north-eastern part of the tell, underlined the rests of an unburned dwelling from which they recovered some Boian ceramics fragments.

Informațiile strânse din toate aceste domenii sunt puse cap la cap de arheologi, care ne înfățișează viața din preistoria acestui loc. Știm că locuințele erau orientate, de obicei, nord-sud, pentru a fi protejate de vânturi și ploi, dispuse în șiruri și cu spații libere pentru circulația oamenilor și animalelor, asemănătoare ulițelor. Trăind într-un mediu dominat de apă și pădure, oamenii aceluia timp au valorificat lemnul, lutul, apa și tulpinile unor plante pentru a-și construi și rostui locuințele. Astfel, nu e deloc greu să ni-l imaginăm pe omul preistoric gumelnițean, locuind alături de familia sa într-o casă cu două camere, cu o suprafață totală de 60 – 70 mp, încălzindu-se în anotimpurile răcoroase la focul din vatră ori din cuptor. Arheologii ne vorbesc despre casele cu pereți din lut, cu împletitură de nuiele în mijloc, cu podele de pământ bine bătătorite și cu spații exterioare bine organizate. Cele două camere ale unei case tipic gumelnițene aveau, se pare, destinații diferite. Cea mare era folosită de membrii familiei în mod curent, avea o finisare îngrijită, cuptor și laviță construite riguros și amenajate sistematic, rogojini vegetale protectoare, iar cea mică, mai puțin îngrijită, avea rolul de „cămară”, loc unde aceștia își depozitau proviziile. Mediul dominat de ape îi determina pe oameni să recurgă adesea la pescuit, dar și la vânat. Peștii, scoicile, raci, melcii, broaștele țestoase, păsările și mamiferele sălbatice specifice zonei, rădăcinile de plante, fructele de pădure, ouăle de păsări asigurau hrana zilnică și impuneau îndeletniciri de cules, pescuit, vânătoare și creșterea animalelor.

O altă îndeletnicire a acestora o constituia creșterea animalelor, încă de atunci oamenii reușind să domesticească vitele, porcii, oile și caprele, folosite în principal pentru carne, dar și pentru produsele secundare (lapte, lână, piei, oase). Judecând după calitatea uneltelor și înaltul spirit artistic cu care erau modelate și împodobite vasele de lut, o categorie aparte a comunității de pe Popină era constituită de meșteri. Fie că erau olari, ori lucrau silexul (o rocă dură și tăioasă, folosită pentru realizarea uneltelor tăioase ori ascuțite), lemnul, piatra etc., calitatea artefactelor descoperite în săpătură înlătură ipoteza realizării acestora de către „amatori”. Observând că pot schimba starea materiei, oamenii satului preistoric de la Popină au frământat lutul amorf și l-au transformat în vase, obiecte casnice sau statuete, piatra în unelte precum topoare, rășnițe, frecătoare, dălțițe, metalul în podoabe sau alte piese de uz cotidian. Acestea și numeroase alte aspecte ale vieții preistorice ne sunt explicate de arheologii de astăzi, care au reușit să spargă mitul omului preistoric îmbrăcat în piei, locuind în peșteri, mânat în viața socială de instincte și comunicând adesea doar cu bâta! Studiul paleoantropologic al scheletelor umane descoperite la Popină a permis specialiștilor să arate că talia indivizilor gumelnițeni se încadra într-o medie de 165 cm la bărbați și 152 cm la femei, că media de vârstă era de 33 de ani, rareori depășită și că sunt indicii de practici de antropofagie sau canibalism ritualic.

Inclusă în categoria siturilor arheologice de interes național prioritar, baza arheologică de la Popina Bordașani nu are ca scop exclusiv numai cercetarea în sine a vestigiilor descoperite. În completarea acestui obiectiv remarcăm pe acela de formare profesională pentru studenții din diverse centre universitare, care își pot face aici stagii de pregătire necesare pentru a urma o carieră în arheologie. De fapt, mulți dintre foștii studenți ce s-au format cercetând tell-ul de la Popină, sunt acum nume consacrate în cercetarea românească.

De asemenea, este bine de știut faptul că echipa de cercetători nu se izolează de lume decât într-o anumită măsură, atât cât să poată cerceta în liniște vestigiile găsite. Contactul cu lumea satului, ba chiar cu oricine este interesat să afle câte ceva despre trecut, se face destul de lesne prin vizite pe sit sau prin organizarea „Zilei Porților Deschise”, când oricui îi este accesibilă imaginea de ansamblu a acelor vremuri. Astfel, nu doar cercul restrâns al lumii științifice beneficiază de rezultatele muncii echipei de pe tell, ci orice persoană preocupată de evoluția întregii umanități din cele mai îndepărtate timpuri.

Included in the category of the archaeological sites of national interest, the archaeological base from Popina Bordușani does not have as purpose only the research per se of the discovered vestiges. In achieving this objective, we underline the possibility of professional training for students from different university centers, who can execute here training stages for an archaeological career. In fact, many of the former students who trained researching the tell from Popină, are now consecrated names in the Romanian research.

In the same time, it is good to know that the research team isolates from the world only in a certain measure, to research in peace the discovered vestiges. The contact with the world of the village and with anyone who is interested to discover something about the past, can be done easily enough by visiting the site, or organizing „The Day of the Opened Gates”, when anyone has access to the great picture of those times. Thus, not only the restrained circle of the scientific world gains from the results of the team work on the tell, but any person who is preoccupied by the evolution of the humanity in the ancient times.

🇬🇧 The information gathered from all these fields are put together by archaeologists, who present us life from the Prehistory of this place. We know that the dwellings were usually oriented North-South, to be protected from winds and rains, disposed in rows and free spaces for the human and animal circulation, seemingly like alleys. Living in an environment dominated by water and forest, the people of those times valued wood, loam, water and the stem of some plants to build their dwellings. It is not hard to imagine the Prehistoric Gumelnițean man, living together with his family in a two-room house, with a total surface of 60 – 70 mp, warming up in the cold seasons at the fire from the precinct or the oven. Archeologists speak about houses with walls made of clay, with wattle in the middle, with well battered earth floors and well organized exterior spaces. The two rooms of a typical Gumelnițean house had different destinations. The big one was currently used by the members of the family, had neat finishing, oven and bench rigorously made and systematically arranged, protecting vegetal mats. The smaller one, less tended, had the role of “pantry”, where the members of the family deposited the provisions. Often, the environment dominated by waters determined men to resort to fishing and hunting. Fishes, shells, crawfishes, snails, turtles, wild birds and animals from the area, plant roots, forest fruits, eggs, ensured the daily food and imposed occupations like picking, fishing, hunting and raising animals.

An occupation was raising animals, ever since then humans domesticating cows, pigs, sheep and goats, used mainly for careen, but also for secondary products (milk, flees, leather, bones). Judging after the quality of the tools and the high artistic spirit with which clay vessel were modeled and embellished, the artisans constituted a special category of the Popina community. They were potters, or worked on silex (a hard, cutting rock, used to make sharp or pointed tools), wood and stone etc. The quality of the artifacts discovered on site removes the hypothesis of “amateurs” who made them. Observing that they can modify the state of the matter, the men of the Prehistoric village Popina tempered the amorphous clay and turn it into vessel, domestic objects or statues, the stone into tools like axes, grinding mills, chisels, metal into adornments or other pieces for daily use. These and numerous other aspects of the Prehistoric life are explained today by archaeologists, who managed to break the myth of the Prehistoric man dressed in skins, living in caves, driven in the social life by instincts and often communicating only with the club! The paleoanthropologic study on the human skeletons discovered at Popina allowed the specialists to indicate that the size of the Gumelnițean individuals framed in an average of 165 cm for men and 152 cm for women. The average age was 33 years, rarely crossed, and there are clues that indicate anthropophagous or cannibalic rituals.

Monumentul arheologic de la Popina Bordușani este privilegiat nu doar prin bogăția substratului arheologic. Situl face parte, împreună cu lacurile naturale Bentul Mare, Bentul Mic și Bentul Mic Cotoi, dintr-o arie de protecție avifaunistică. Flora și fauna diversificată, precum și cele 53 de specii de păsări identificate aici, dintre care 20 necesită protecție avifaunistică specială, fac din acest spațiu unul de maximă importanță pentru categorii variate de cercetători.

De altfel, cunoscută până de curând doar în mediile academice, zona Bordușani a devenit din ce în ce mai accesibilă oamenilor datorită eforturilor susținute ale cercetătorilor, autorităților locale și județene și al mass-media, care au făcut posibilă difuzarea informațiilor la nivel național și chiar internațional. Acum că interesul pentru această zonă a fost trezit, putem spera că zona va căpăta atenția pe care o merită și va putea oferi prin viitoare proiecte un cadru stabil de integrare a problemelor de conservare și protecție a mediului natural și cultural, cu cele care vizează dezvoltarea socio-economică durabilă a estului județului Ialomița, între care și zona Bordușani.

Peisajul natural inițial din Balta Ialomiței era format dintr-o serie de mlaștini, lacuri și bălți, precum și din porțiuni de uscat (grinduri) acoperite cu crânguri de pădure. Dar, de-a lungul timpului, zona bălții a suferit modificări majore, cele mai importante înregistrându-se în anii 1960, când, prin politica de dezvoltare agrară a României din perioada regimului comunist, o mare parte din teritoriul Bălții Ialomiței a fost desecată și îndiguită, pentru a schimba categoria de folosință a terenului și a mări suprafața destinată agriculturii. Înlocuirea brutală a excepționalei biodiversități deținute de complexele de ecosisteme acvatice și terestre, cu întinse monoculturi agricole, ce ocupă 70% din fosta Baltă a Ialomiței în incintele îndiguite, a reprezentat *prima mutație calitativă de proporție din acest areal natural*. A doua schimbare majoră, care a însemnat *lovitura de grație dată biodiversității*, s-a produs în urma substituirii pădurilor aluviale naturale prin culturi uniconale de plop și salcie, pierzându-se astfel un inestimabil tezaur genetic și ecologic.

Puținele ecosisteme terestre și acvatice nealterate antropice au rămas pe lângă lacurile din interiorul bălții sau benturi, așa cum le spun localnicii, lacuri ce pot comunica cu Borcea pe timp de primăvară ori de toamnă, când nivelul apelor crește foarte mult și au loc frecvente inundații în întreaga zonă. Singurul loc ferit de revărsarea apelor este astăzi, așa cum era și în trecut, Popina Bordușani.

Dincolo de aceste transformări, unele cu consecințe catastrofale, atracția bălții rămâne și ea constă în permanenta variație a priveliștei datorată alternanței dintre ecosisteme forestiere cu cele acvatice și avifaunistice. Dunărea, Borcea, benturile, pădurile, nisipul, oamenii, păsările, vântul, șantierul arheologic, totul se integrează într-o singură unitate, fascinantă totuși prin diversitate.

Printr-o judicioasă politică de cooperare, sistemele socio-economice locale situate în zona Bordușani și în tot estul județului Ialomița pot deveni priorități de dezvoltare durabilă, cu accesarea fondurilor europene structurale și de coeziune, pentru promovarea turismului ecologic, agriculturii ecologice, fermelor de acvacultură, meșteșugurilor tradiționale etc. Este cunoscut faptul că localnicii, în mod tradițional, înainte de îndiguiri, prin activitățile pe care le desfășurau în fosta Baltă a Ialomiței (pescuit, pășunat în regim semisălbatic, exploatare forestiere, agricultură etc) nu-și epuizau capitalul natural. Astfel, comunitățile locale riverane, prin experiența managerială pozitivă pe care o dețin, pot deveni principalii promotori ai unui model de gestiune durabilă a resurselor naturale, economice, umane și culturale din zonă, care să asigure conservarea biodiversității, în concordanță cu dezvoltarea sistemelor socio-economice adiacente.

The initial natural landscape from Balta Ialomiței formed a series of swamps, lakes and marshes, but also portions of (hills) covered with woods thicket. In time the zone of the marsh suffered major variations, the most important ones registering in 1960, when, due to the policy of agrarian development of Communist Romania, a big part of the Bala Ialomiței territory was drained and embarked. The purpose was to change the using category of the terrain and to enlarge the surface destined to agriculture. The brutal replacement of the exceptional biodiversity of the aquatic and terrestrial ecosystem complexes with vast agriculture monocultures, which are now 70% of the former Balta Ialomiței in the embarked areas, represented *the first huge qualitative mutation in this natural area*. The second major change, which ment *the finishing stroke given to biodiversity*, produced after the substitution of the natural aluvional forests with unicycle cultures of poplars and willow trees, loosing an inestimable genetical and ecological treasure.

Few terrestrial and aquatic ecosystems antropically unaltered remained around the lakes inside the marsh or bent, as the locals name them. This lakes can communicate with Borcea in spring or autumn, when the level of the waters rise very much and occur frequent floods in the entire area. The only place guarded from waters is, as it was in the past, Popina Bordușani.

Beyond these transformations, some with catastrophic consequences, the attraction of the swamp remains and consists in the permanent variation of the view, due to the alternance of the forest, aquatic and avifauna ecosystems. Danube, Borcea, the bents, the forests, the sand, the men, the birds, the wind, the archaeological site, everything integrates in a single unity, fascinating for its diversity.

A judicious cooperation policy can make out of the local socio-economical systems from Bordușani and eastern Ialomița county priorities with lasting development. The authorities can access structural and cohesion European funds to promote ecological ttourism, ecological agriculture, acvaculture farms, traditional handicrafts etc. It is a well known fact that traditionally, the locals, before the embarkment, through the activities developed in the former Balta Ialomiței (fishing, grazing in semi-wild regime, forestry exploitations, agriculture etc.) did not finish the natural capital. The local riveran communities, due to their positive managerial experience, can become the main promoters of a model of durable administration of the natural, economical and cultural resources of the area, to ensure the conservation of biodiversity in accordance with the adjoining socio-economical systems.

🇬🇧 The archaeological monument from Popina Bordușani is privileged not only by the richness of the archaeological substratum. The site takes part, along with the natural lakes Great Bent, Small Bent and Tommy Bent, from an area of avifauna protection. The diverse flora and fauna and the 53 bird species identified here, among which 20 need special avifauna protection, make this space a very important area for various categories of researchers.

Known until recent only in academic environments, Bordușani area became more and more accessible to men due to the sustained efforts of the researchers, local and district authorities and of mass-media, who made possible the broadcasting of the information at national and even international level. Now that the interest for this area appeared, we can hope that it will gain the attention that it deserves. Then it will be able to offer, through the future projects, a **stable frame** to integrate the problems regarding the conservation and the protection of the natural and cultural environment, with those which aims at the lasting socio-economical development of the Eastern Ialomița County and of Bordușani area.

